

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 3 kwietnia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej M.D.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 17 września 2019 r., V ACa 168/19,

w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.

przeciwko M.D.

przy udziale Organizacji Społecznej Fundacji (...) w W.

o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od M.D. na rzecz Banku
spółki akcyjnej w W. 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Jacek Grela Agnieszka Góra-Błaszczkowska Dariusz Pawłyszcz

(P.H.)

UZASADNIENIE

Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego M.D. kwoty 86 134,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty z tytułu umowy pożyczki.

Wyrokiem z 21 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił powództwo (pkt 1) oraz orzekł kosztach procesu (pkt 2 i 3).

Wyrokiem z 17 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku, po rozpoznaniu apelacji powoda, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 86 134,396 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty (pkt I lit. a) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy. 29 września 2016 r. M.D. zawarł umowę kredytu gotówkowego z częściowym przeznaczeniem na spłatę istniejących zobowiązań oraz na cele konsumpcyjne, na kwotę 89 930,89 zł na okres do 11 października 2025 r., ze spłatą w 108 miesięcznych ratach. W związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu, pismami z 19 lipca 2017 r., 15 sierpnia 2017 r., 9 września 2017 r., 11 grudnia 2017 r., pozwany był zawiadamiany o zaległości oraz wzywany do zapłaty należności. Jednocześnie w pismach z 19 lipca 2017 r. oraz 15 sierpnia 2017 r. Bank informował kredytobiorcę o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia.

Pismem z 10 stycznia 2018 r. powód warunkowo wypowiedział pozwanemu umowę, poprzez wezwanie do spłaty zaległości w terminie 14 dni wskazując, że w przypadku nieskorzystania z uprawnień Bank wypowiada umowę kredytową z zachowaniem okresu wypowiedzenia. Jednocześnie, powołując się na art. 75c ustawy Prawo bankowe, poinformował kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Wskazał także, że

w przypadku nieskorzystania ze wskazanych uprawnień Bank wypowie umowę kredytową z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Powód pismem z 10 kwietnia 2018 r. wezwał pozwanego do zapłaty wymagalnego zadłużenia w terminie 7 dni. W dniu 27 kwietnia 2018 r. Bank wystawił wyciąg z ksiąg banku na kwotę 86 134,39 zł wymagalnego zadłużenia pozwanego.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 75 ustawy z 1997 r. - Prawo bankowe (dalej jako pr.bank.) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dotrzymuje warunków kredytu, w tym nie spłaca go zgodnie z harmonogramem spłat, bank może umowę kredytu wypowiedzieć.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew ocenie Sądu I instancji, zastrzeżenie zawarte w piśmie powodowego Banku z 10 stycznia 2018 r., wskazujące na możliwość złożenia przez pozwanego wniosku o restrukturyzację zadłużenia, na podstawie uprawnienia wskazanego w art. 75c pr.bank., nie stanowi zastrzeżenia warunku w rozumieniu art. 89 k.c. Uzależnienie wypowiedzenia umowy kredytowej od tego, czy kredytobiorca skorzysta z uprawnienia do złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia, nie jest warunkiem w rozumieniu art. 89 k.c., albowiem ziszczenie się tego zdarzenia jest całkowicie zależne od woli kredytobiorcy, tj. przekazania przez niego określonego dokumentu. Wypowiedzenie umowy nie było uzależnione od zdarzenia przyszłego, ale mogło utracić skuteczność w razie zaistnienia zdarzenia; taki charakter ma warunek rozwiązujący. Nie wpływa to w żaden sposób negatywnie na sytuację prawną pozwanego, a wręcz może ją poprawić. Propozycja powoda była dopuszczalna i korzystna dla pozwanego, ponieważ dała mu możliwość uniknięcia definitywnego wypowiedzenia. W braku spłaty, skutek wypowiedzenia w postaci wymagalności całości roszczenia i tak powstał, natomiast pozwany otrzymał „ostatnią szansę”. Zastrzeżenie warunku przy oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy było dopuszczalne.

Nie naruszono art. 75c pr.bank., gdyż Bank najpierw powinien doręczyć kredytobiorcy wezwanie określone w art. 75c ust. 1-2 pr.bank. oraz odczekać do upływu dodatkowego terminu na spłatę zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu (nie

krótszego niż 14 dni roboczych). Dopiero po upływie tego terminu bank może złożyć wobec kredytobiorcy oświadczenie woli w sprawie wypowiedzenia umowy kredytowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy wyrażone w piśmie z 10 stycznia 2018 r., skierowanym przez powodowy bank do pozwanego, jest jasne w swej treści i nie nasuwa jakichkolwiek wątpliwości co do jego sensu. Dyspozycja art. 75 ust. 1 pr.bank. nie konstytuuje wymogu, aby oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu musiało zostać zawarte w odrębnym piśmie. Jednocześnie art. 75c ust. 1 cytowanej ustawy nie nakazuje, aby czynność wezwania do zapłaty była technicznie wyodrębniona i miała całkowicie samodzielny charakter. Jak słusznie - zdaniem Sądu Apelacyjnego - podkreślił apelujący bank, z rzeczonoego pisma jasno i klarownie wynikała intencja banku oraz okres wypowiedzenia, a także sposób liczenia okresu wypowiedzenia. Pomiedzy zakończeniem biegu 14- dniowego okresu do spłaty zaległości (złożenia wniosku o restrukturyzację) a rozpoczęciem biegu okresu wypowiedzenia nie musi występować przerwa; doszło zatem do skutecznego postawienia wierzytelności powoda w stan wymagalności. Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż pozwany w żaden sposób nie podważył wiarygodności dokumentów przedstawionych przez powoda, w tym wyciągu z ksiąg banku, z którego wynikała wysokość należności objętej pozwem, na którą składały się; niespłacony kapitał w kwocie 82 976,52 zł, odsetki umowne w kwocie 1725,30 zł oraz odsetki umowne za opóźnienie w kwocie 1432,57 zł.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 75c ust. 1 i 2 pr.bank. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że połączenie w jednym piśmie wezwania do zapłaty wraz z informacją o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia oraz wypowiedzenia umowy kredytu na wypadek nieskorzystania z uprawnienia do złożenia tego wniosku czyni oświadczenie o wypowiedzeniu umowy skutecznym, podczas gdy Bank nie może swobodnie wypowiedzieć umowy kredytowej, gdy kredytobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą kredytu. Bank najpierw

bowiem powinien doręczyć kredytobiorcy wezwanie określone w art. 75c ust. 1-2 pr.bank. oraz odczekać do upływu dodatkowego terminu na spłatę zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu (nie krótszego niż 14 dni roboczych), dopiero po upływie tego terminu bank może złożyć wobec kredytobiorcy oświadczenie woli w przedmiocie wypowiedzenia umowy kredytowej.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała oddaleniu jako niezasadna.

Rozwiązanie przyjęte w art. 75c ust. 1 i 2 pr.bank. ma na celu ochronę kredytobiorcy przed zaskakującym i niespodziewanym wypowiedzeniem umowy kredytu, mając na względzie doniosłe skutki, jakie wypowiedzenie wywiera na sytuację finansową kredytobiorcy. Niezależnie zatem od przewidzianego w art. 75 ust. 2 pr.bank. gwarancyjnego 30 dniowego terminu wypowiedzenia, kredytobiorca powinien zostać najpierw wezwany do zapłaty i dysponować co najmniej 14 dniami roboczymi na spłatę zadłużenia, ewentualnie na złożenie wniosku o jego restrukturyzację, o czym powinien zostać pouczone w wezwaniu do zapłaty. Z przepisów tych nie wynika jednak, aby wezwanie do zapłaty i oświadczenie woli, którego treścią jest wypowiedzenie umowy kredytu, musiały zostać złożone w formie odrębnych dokumentów (pism). Jeżeli umowa łącząca strony nie stanowi inaczej, dopuszczalna jest konstrukcja wypowiedzenia umowy kredytu w powiązaniu z wezwaniem do uregulowania zadłużenia i pouczenie o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Taki pogląd jest jednolicie przyjmowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok SN: z 6 czerwca 2024 r., II CSKP 1927/22; z 16 maja 2024 r., II CSKP 1019/22; z 21 lutego 2024 r., II CSKP 1860/22; z 15 stycznia 2025 r., II CSKP 1050/24).

Dopuszczalne jest, co do zasady, dokonanie czynności prawnej zawierającej zastrzeżenie, że jej skutek zależy od skorzystania z uprawnienia lub woli wykonującego zobowiązanie, a zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. Zastrzeżenie to podlega ocenie na podstawie art. 353¹ k.c., z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w art. 89 k.c. Zastrzeżenie warunku polegającego na spełnieniu świadczenia jest co do zasady dopuszczalne także w jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy, co dotyczy także wypowiedzenia umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia (zob. wyrok SN z 15 stycznia 2025 r., II CSKP 1050/24).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie uznaje się również, że zastrzeżenie warunku polegającego na spełnieniu świadczenia jest co do zasady dopuszczalne także w jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy, co dotyczy także wypowiedzenia umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia (por. wyrok SN: z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; postanowienia SN: z 28 maja 2020 r., I CSK 547/19; z 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20; z 14 kwietnia 2022 r., I CSK 546/22; z 24 czerwca 2022 r., I CSK 1586/22; z 13 stycznia 2023 r., I CSK 1606/22). Dostrzega się przy tym, że konstrukcja warunkowego wypowiedzenia umowy kredytowej jest w istocie prokonsumencka, gdyż daje kredytobiorcy "ostatnią szansę" na utrzymanie umowy (por. postanowienia SN: z 25 czerwca 2020 r., VCSK 56/20; z 24 czerwca 2022 r., I CSK 1586/22). Trafnie też zwraca się uwagę, że przytaczany przeciwko dopuszczalności zastrzeżenia w wypowiedzeniu warunku argument, iż warunek ten stwarza stan niepewności po stronie adresata wypowiedzenia, jest nieaktualny gdy ów warunek polega na spełnieniu świadczenia przez adresata. Adresat ma wówczas pełną wiedzę, czy dokonał spłaty zadłużenia, a tym samym czy i z jakim dniem wypowiedzenie umowy stało się skuteczne (por. postanowienie SN z 28 maja 2020 r., I CSK 547/19).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym sprawę podziela cytowany wyżej pogląd, że art. 75c ust. 1 i 2 pr.bank. chroni kredytobiorcę przed zaskakującym

i niespodziewanym wypowiedzeniem umowy kredytu. Kredytobiorca powinien zostać najpierw wezwany do zapłaty i dysponować co najmniej 14 dniami roboczymi na spłatę zadłużenia, ewentualnie złożenie wniosku o jego restrukturyzację, o czym powinien zostać pouczony. Jednakże wezwanie do zapłaty i oświadczenie woli, którego treścią jest wypowiedzenie umowy kredytu, nie muszą zostać złożone w formie odrębnych dokumentów (pism).

Podsumowując, zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. 75c ust. 1 i 2 pr.bank., poprzez jego błędną wykładnię, okazał się nieuzasadniony. Jak trafnie zarzucono w odpowiedzi na skargę, zanim doszło do wypowiedzenia umowy przez Bank, powód skierował do pozwanego cztery pisma (z 19 lipca 2017 r., 15 sierpnia 2017 r., 9 września 2017 r., 11 grudnia 2017 r.), w których skrupulatnie i konsekwentnie informował o zadłużeniu i konsekwencjach niespłacenia zaległości w terminie, jak również o prawie złożenia wniosku o restrukturyzację (w przypadku pierwszych dwóch pism). Od skierowania do pozwanego pierwszego pisma wzywającego do uregulowania zadłużenia do wypowiedzenia umowy minęło ponad sześć miesięcy, podczas których pozwany nie podjął żadnych działań.

Mając na uwadze zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., jako nie mającą uzasadnionych podstaw.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Jacek Grela

Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Dariusz Pawłyszcz

(P.H.)

[a.ł]

